

सन्दर्भ सूची

- अधिकारी, राम कुमार र अन्य (२०६८), *साधारण नेपाली*, काठमाडौं: जुपिटर प्रकाशक तथा वितरण प्रा.लि. ।
- अधिकारी, हेमाङ्ग राज (२०६२), *सामाजिक र प्रायोगिक भाषाविज्ञान*, काठमाडौं : रत्न पुस्तक भण्डार ।
- कपाली भवानी (२०६१), *नेपाल भाषा: एक अध्ययन*, अप्रकाशित स्नातकोत्तर शोधपत्र, महेन्द्ररत्न क्याम्पस, ताहाचल ।
- काफ्ले, चूडामणि र विश्वराज काफ्ले (२०६४), *नौलो नेपाली व्याकरण रचना र अभ्यास*, काठमाडौं : रत्नपुस्तक भण्डार ।
- जोशी, सुन्दर कृष्ण (१९९२), *नेपाल भाषा वैज्ञानिक व्याकरण*, महाबौद्ध: लाकौल पिथना: ।
- ढकाल, शान्ति प्रसाद (२०५७), *सामान्य भाषा विज्ञान*, काठमाडौं : विद्यार्थी पुस्तक भण्डार ।
- तुलाधर, प्रेमशान्ति र अन्य (२०६७), *नेवार जातिको चिनारी*, काठमाडौं : अर्थ प्रकाशन प्रा.लि. ।
- तुलाधर, सुवर्ण मान (२०६९), *आफै नेपाल भाषा सिकौं*, काठमाडौं : अटो प्रिन्टिङ्ग प्रेस ।
- नेपालको अन्तरिम संविधान (२०६३)*, काठमाडौं : आदर्श बुक हाउस ।
- प्रधान, मुक्ति (२०६४), *नेवार जातिको चिनारी*, काठमाडौं : अर्थ प्रकाशन प्रा.लि. ।
- पोखरेल, माधव प्रसाद (२०५४), *नेपाली वाक्य व्याकरण काव्य*, काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।
- भण्डारी, पारस मणि र अन्य (२०६८), *भाषिक अनुसन्धान विधि*, काठमाडौं: पिनाकल पब्लिकेशन ।
- भट्टराई, राम प्रसाद (२०६८), *भाषिक अनुसन्धान विधि (तेस्रो संस्करण)*, काठमाडौं : शुभकामना प्रकाशन ।
- महर्जन, तुयु बहादुर (१९९५), *नेपाल भाषा परिचय*, कीर्तिपुर: सफू पिथना ।
- राजभण्डारी, विनोद मान (२०६५), *गर्भदेखि मरणोपरान्तसम्मको संस्कार*, काठमाडौं: मास प्रिन्टिङ्ग प्रेस ।
- सागर, पुष्परत्न (१०६३), *सुबोध नेपाल भाषा व्याकरण*, कान्तिपुर: थौकन्हे प्रकाशन विभाग ।
- श्रेष्ठ, गीता (२०६३), *गुल्मेली नेवारी र स्तरीय नेपाली भाषाका वाक्य गठनको व्यतिरेकी विश्लेषण*, अप्रकाशित स्नातकोत्तर शोधपत्र, त्रि.वि.वि. ।

परिशिष्ट : एक

प्रश्नावली

तनहुँ जिल्लामा बसोबास गर्ने नेवार जातिको वस्तुगत अध्ययन गरी विविध तथ्य एवं सूचनाहरु संकलन गर्नका लागि केही प्रश्नावली लिइएको छ । यस अध्ययनले नेवार जातिको उत्थानमा सहयोग गर्नेछ भन्ने आशा राख्दै उक्त अध्ययन सफल पार्नका लागि यहाँहरुले आफ्ना विचार विमर्श दिई पूर्ण रूपमा सहयोग गर्नुहुनेछ भन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

नाम :

मिति :

ठेगाना :

उमेर :

गा.वि.स./न.पा. :

शिक्षा :

वडा नं. :

पेशा :

टोल :

सम्पर्क नं. :

१. नेवार जातिको उत्पत्ति बारे तपाईंलाई कुनै जानकारी छ ?

.....

२. तपाईंको पुख्र्यौली घर कहाँ हो ?

.....

३. तनहुँ जिल्लाको कुन कुन गा.वि.स.मा बढी नेवारहरु बसोबास गर्दछन् ?

.....

४. नेवार जातिले गर्ने पेसाहरु के के हुन् ?

.....

५. नेवार जातिका सामाजिक संस्कारहरु के के हुन् ?

.....

६. तपाईंले नेवारी भाषा कतिको जान्नुहुन्छ ?

.....

७. नेवारी भाषामा प्रयोग हुने वर्णहरुको सङ्ख्या बारे जानकारी छ ?

.....

८. यदि छ भने के कति छन् ?
स्वर :.....
व्यञ्जन :.....
९. नेवारी भाषाका शब्दहरूमा शिरविन्दु र चन्द्रविन्दुको प्रयोग हुन्छ ? यदि हुन्छ भने के कस्ता शब्दहरूमा हुन्छ ?
.....
यी दुईमा के फरक पाइन्छ ?
.....
१०. नेवारी भाषाका विशेषताहरू के के हुन् ?
.....
११. तनहुँ जिल्लाका नेवार समुदायमा गुठी व्यवस्था छ ?
.....
१२. शैक्षिक व्यवस्थामा प्राथमिक तहका कक्षाहरूमा मातृभाषामा शिक्षा दिने व्यवस्था भएको पाइन्छ ? के नेवारी भाषामा पनि यस्तो व्यवस्था रहेको सुन्नु भएको छ ?
.....
१३. नेवारी भाषाको आफ्नो लिपि छ कि छैन ?
.....
१४. तनहुँ जिल्लामा बस्ने नेवार जातिले उक्त लिपिको प्रयोग कतिको गर्छन् ?
क) राम्रै गर्छन्
ख) अलि अलि गर्छन्
ग) गर्दैनन्
१५. नेवारी भाषाको प्रयोगमा के कस्ता समस्या आएको देख्नुहुन्छ ?
क) अरु भाषाप्रति उन्मुख
ख) व्याकरण व्यवस्थाको अभाव
ग) अल्प भाषिक सङ्ख्या
१६. नेवारी भाषाको प्रयोग बढाउन के कस्ता उपायहरू अपनाउन सकिन्छ ?
.....

“सहयोगको लागि धन्यवाद ।”

परिशिष्ट : दुई
शब्दावली

नाता सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	माड	आमा
२	बुवा	बाबा
३	दाइ	दाइ
४	तता	दिदी
५	पाजु	मामा
६	मल्लु	माइजु
७	तराजु	भाउजु
८	अजा	बाजे
९	अजि	बज्यै
१०	कका	काका
११	किजा	भाइ
१२	केहेँ	बहिनी
१४	निनी	फुपू
१५	क्यंट	नन्द
१६	म्ह्या	छोरी
१७	मिसा	श्रीमती
१८	भाञ्जा	भाञ्जा
१९	भाञ्जी	भाञ्जी
२०	इलमचा	बुहारी

खाद्यपदार्थ सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	जा	भात
२	जाकी	चामल
३	चि	नुन
४	ला	मासु
५	दुरु	दुध
६	ढिंडो	ढिंडो
७	मुसुरेय म्प्याके	मुसुरोको दाल
८	अचार	अचार
९	ल	मकै
१०	वा	धान
११	चिया	चिया
१२	चिनी	चिनी
१३	चेकड	तेल
१४	धौ	दही
१५	डा	माछा
१६	मुस्या	भटमास

भाँडा/सरसामान/बाजा सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	करुवा	करुवा
२	तःली	ताउलो
३	खिन	मादल
४	बाँसुरी	बासुरी
५	बाच्चा	बटुको
६	इँचा	हँसिया

७	दराज	दराज
८	खोचा	छुरा
९	कुइँचा	चुलेसी

पशु/किरा/चरा सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	ईखु	गौँथली
२	इमा	चील
३	क्वः	काग
४	खिचा	कुकुर
५	छुच्चा	मुसा
६	किसी	हात्ती
७	काउले	कछुवा
८	गधाः	गधा
९	स्याल	स्याल
१०	बख्खु	परेवा
११	ब्याँ	भ्यागुतो
१२	भुलखा	लाटोकोसेरो
१४	भच्चा	बिरालो
१५	माक्क	बाँदर
१६	म्ट्यखा	मयुर
१७	लापा	पुतली
१८	साँ	गाई
१९	ह्याः	हाँस
२०	माउसुली	माउसुली

शरीरका अङ्गहरू सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	क्हे	हाड
२	गकुचा	घाँटी
३	म्होसो	निधार
४	मिखा	आँखा
५	म्हुतु	मुख
६	क्हेप	कान
७	कप	टाउको
८	खम्पा	तिघ्रा
९	व्यहे	जुँगा
१०	टुटी	खुट्टा
११	नोकोचा	मुटु
१२	सेला	कलेजो
१४	मे	जिब्रो
१५	टहा	हात
१६	वा	दाँत
१७	स्वः	फोक्सो
१८	छेङ्गु	छाला
१९	मोर्सी	ओँठ
२०	न्हें	नाक

बोटबिरुवा सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	कागती	कागती
२	गुलाब	गुलाफ
३	टु	ऊखु

४	पलेस्वां	कमल
५	लप्पे	पात
६	धुपी	धुपी
७	भट्टी	बोडी
८	पं	बाँस
९	टुसी	काँक्रो
१०	अंमा	आँपको बोट

समय सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	कन्हे	भोलि
२	चाहने	रात
३	थौं	आज
४	सुठाय	बिहान
५	म्ह्यः	हिजो
६	वाः	हप्ता
७	लच्छि	एक महिना
८	थौने	पोहोर
९	कौसा	पर्सी
१०	दच्छि	एक वर्ष
११	न्हि	दिन
१२	घौछि	एक घण्टा

रङ सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	हाकु	कालो
२	ह्याउँ	रातो
३	भुयू	खैरो

४	वाचु	नीलो
५	टुयू	सेतो
६	वाउं	हरियो
७	म्यास	पहेलो

मौसम तथा वातावरण सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	फें	बतास
२	सुपाँय	बादल
३	ना	पानी
४	वाओल	भरी
५	ढुः	धूलो
६	केबः	बगैचा
७	ख्वँओ	जाडो
८	हिमाल	हिमाल
९	गुई	वन
१०	आरालो	ओरालो
११	च्वापु	हिँउ

अङ्क सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	छौ	एक
२	ड्यौं	दुई
३	सौउः	तिन
४	पेउः	चार
५	डाउ	पाँच
६	रबु	छ

७	न्हेउ	सात
८	च्याउ	आठ
९	गु	नौ
१०	हि	दस

व्यवसाय सम्बन्धी शब्दहरू

क्र.सं.	नेवारी भाषा	नेपाली भाषा
१	गुरुजु	शिक्षक
२	च्यः	नोकर
३	ज्यामी	कुल्ली
४	डाँकु	डाँकु
५	डकर्मी	डकर्मी
६	ध्वब्या	धोबी
७	पसः	पसले
८	पुं	चित्रकार
९	होले:	गोठाले
१०	वोसो सुइमः	सूचिकार
११	सिंकः मि	सिकर्मी
१२	सुनाः	सुनार
१३	कामीः	लोहार
१४	साँफो मिमा	पुस्तक बिक्रेता

परिशिष्ट : तिन

सामग्री सङ्कलनका क्रममा सहयोग गर्नुहुने व्यक्तिहरूको नामावली

मानव समुदायको विविध पक्षहरूलाई वैज्ञानिक पद्धतिबाट अध्ययन अनुसन्धान कठिन र चुनौतीपूर्ण कार्य हो । यस अध्ययन अनुसन्धानको क्रममा कठोर परिश्रम र आफ्ना व्यवहारिक कार्यलाई पन्छाएर निरन्तर रूपमा सहयोग गर्नुहुने नेवारी भाषी वक्ताहरूको नामावली यस प्रकार छन् ।

१) सामग्री सङ्कलनमा सहयोग गर्नुहुने सूचकहरूको नामावली:

क्र.सं.	नाम थर	ठेगाना
१	विष्णुकुमार श्रेष्ठ	बन्दीपुर
२	गणेशकुमारी प्रधान	बन्दीपुर
३	जितबहादुर प्रजापति	तनहुँसुर
४	कृष्णमान सुल्ये	बन्दीपुर
५	माधव भट्टराई	बन्दीपुर
६	हरिकुमार श्रेष्ठ	बन्दीपुर
७	ईश्वरगोपाल प्रधान	बन्दीपुर
८	लुना प्रधान	बन्दीपुर
९	भरतलाल बतास	तनहुँसुर
१०	मंगलप्रसाद श्रेष्ठ	बन्दीपुर
११	बुद्धिकुमार बतास	तनहुँसुर
१२	त्रिभुवन श्रेष्ठ	बन्दीपुर
१३	ओमकुमार श्रेष्ठ	बन्दीपुर
१४	निरञ्जन श्रेष्ठ	बन्दीपुर
१५	गुरुकुमार बतास	बन्दीपुर
१६	मोतीकुमार श्रेष्ठ	तनहुँसुर
१७	बीना श्रेष्ठ	व्यास नगरपालिका १०
१८	योगिता श्रेष्ठ	बन्दीपुर

१९	सुकमायाँ श्रेष्ठ	व्यास नगरपालिका ११
२०	सावित्री ताम्रकार	बन्दीपुर
२१	हरिभक्त श्रेष्ठ	तनहुँसुर
२२	शारदा प्रजापति	व्यास नगरपालिका १०
२३	कृष्णकुमार प्रधान	व्यास नगरपालिका २
२४	विद्यादेवी कर्माचार्य	तनहुँसुर
२५	चिजु श्रेष्ठ	व्यास नगरपालिका २
२६	नारायण मल्ल	व्यास नगरपालिका १०
२७	महेन्द्रकुमार श्रेष्ठ	व्यास नगरपालिका १०
२८	रविन्द्र मूल	व्यास नगरपालिका ११
२९	प्रतिक्षा प्रधान	व्यास नगरपालिका ११
३०	धननारायण श्रेष्ठ	व्यास नगरपालिका ११

२) विभिन्न सूचकहरूबाट सङ्कलित सामग्रीको सत्यापनमा सहयोग गर्नुहुने व्यक्तिहरूको नामावली:

क्र.सं.	नाम थर	ठेगाना
१	शङ्करनारायण श्रेष्ठ	तनहुँसुर
२	मोतीकुमार श्रेष्ठ	तनहुँसुर
३	द्वारिका श्रेष्ठ	बन्दीपुर
४	रञ्जनलाल श्रेष्ठ	बन्दीपुर
५	रजिन श्रेष्ठ	बन्दीपुर
६	लक्ष्मण ताम्रकार	व्यास नगरपालिका १०
७	रमेश श्रेष्ठ	व्यास नगरपालिका ११
८	सरस्वती श्रेष्ठ	व्यास नगरपालिका २

परिशिष्ट : चार

सामग्री सङ्कलन र सत्यापनका क्रममा सहयोग गर्नुहुने व्यक्तिहरूको

एक भलक

सामग्री सङ्कलन र सत्यापनका क्रममा समूहगत रूपमा

छलफल गर्दै

सामग्री सङ्कलन र सत्यापनका क्रममा समूहगत रूपमा

निष्कर्ष निकाल्दै